

oblike in jasne pepelaste boje z neko bledorudečo preprego. Na spodnji strani peres pa so madeži rudečurjavji in v primeri se zgornjo stranjo nekoliko vdobljeni in z ozko temnorjavo črto obrobljeni. Navadno so kozavi madeži na vrveh 5krat veči od onih na perji. Ako se razvija ta gljivica na najmlajših mladikah, vsahne vsled tega ves vrh in věrni. Krožcu podobno obliko ohranjuje kozavi madež dolgo časa. Ko pa jenja razvijanje trosov, se madež nekako potopi ter kaže rano vglobljeno, kakoršna se pri človeških kozah nahaja. Na perju se ne more to tako razločno videti, ker je pretenko; zato se pa na njem vidijo cele iztrgane votline.

Na jagodah se prikazuje ta gljivica uže meseca julija. V začetku so madeži jako majhni, vendar se hitro razraščajo, v začetku so temno-rudeči; ko so se pa trosi razvili, imajo enako bojo, kakoršna se nahaja na napadenem perji. Čudno je, da se pogostoma le ena stran grozdja napadena kaže. Vsled teh madežev postaja kožica jagodne lupine trda in rujava, pa tudi znotranja mezdrovina in celó peške postanejo bolne in trde.

Sploh ima ta gljivica dokaj enoličnosti z gljivico, katera prouzučuje palež. Vendar se razlikuje od te po tem, da ostajajo dolgo časa nje madeži krožcu podobni, ko se nasprotno palež tako vglobljen kaže.

Na Francoskem imajo sicer tudi neko trtno bolezen, katero imenujejo „trtni prisad“. Ali je ta bolezen ista, kakoršna je naša trtna kozava bolezen, ni še znano. Gosp. Thümen meni, da se morda ti dve gljivici preminjate. Toliko je gotovo, da obe ti dve bolezni se nikdar ne nahajate ob enem in istem času.

Kozé napadajo le bolj trte v južnih deželah, palež pa je tudi po severnih vinorodnih pokrajinah le predobro znan. Planine menda delajo meje med tema boleznima.

Rastlinoznanci so pridjali tej gljivici ime „gloeosporium ampelopaghum“. Leta 1876. opazoval ga je prvi prof. Passerini v Parmi, ter ga v začetku imenoval „megla na grozdji in trti“. Pa kmalu se je tako silno razširil, da so ga učenjaki le predobro mogli opazovati. V južnem Tirolu in pa po Goriškem se ta bolezen uže kakih 20 let, vendar le po malem prikazuje. Le ko je leta 1876. se grozovito naznanila, so se učenjaki jeli baviti ž njo. Vsakako so še neznan vzrok, ki pospešujejo njeni razvitek.

Zato je poročevalec v kratkem sledeče posnel in rekel:

Za gotovo se sme trditi, da je kozava bolezen trte več ali manj od nekaj napadala, a se tako malo razvijala, da je niso vinorejci jemali v poštev. Pa različni, dosedaj neznani učinki so prouzočili, da se je ta bolezen tako silovito razširila, da jo smemo sedaj vvrstiti med najnevarniše, jako grozovite trtne bolezni. Ona sicer različno napada razne vinograde in so pri tem merodajni sledeči učinki: 1. plemo (sorta) trte, 2. način odgojitve, 3. gnojenje, 4. lastnost zemlje in 5. posebno vremenske razmere.

Razna trtna plemena so tudi različno tej bolezni podvržena. Nekatera plemena so silo, druga pa prav nič podvržena tej gljivici. Dosedanje skušnje učé, da vdomačene krepke trte so dokaj manj podvržene tej bolezni, kakor pa iz ptujega vpeljane. Najbolj boleha za kozami „muškatelec“. Na muškatelec je slavni prof. Passerini to bolezen najprvo zapazil, in tudi povsod drugod je muškatelec prvi zbolel. Tudi po Goriškem je muškatelec najhujše na „kozah“ obolel. — Njemu bližen je v tem modri portugizec, potem trta sv. Ane, Lagrain, modra Frankinja, refošk, nemški rizling, malvazija i. d. — Manj tej gljivici podvržena so trtna plemena: beli silvanec,

markanin, laška modra, zelenec, ribola. Najmanj so dosedaj trpela sledeča trtna plemena: beli mozlec, rdeči traminec, beli klešec, vlaški rivček, žlahnina, čividin, Briska-Glera, zastavica. Dosedaj popolno pred to glivo obvarovana trtna plemena pa so: modri burgunder, vlaški rizling, kadarka in rdeči vrh.

Iz tega posnemamo, da sta muškatelec in modri portugizec najhujše, — kadarka in burgunder pa najmanj podvržena kozavi bolezni.

(Dalje prihodnjič.)

Gospodarske skušnje.

Ne preganjajte netopirjev!

Netopir je po podobi svoji grd, in zato ga ljudje, ki ne vedó, da je ena najkoristnejših živali, pobijajo — kmetijstvu na veliko škodo. Netopir je mesojedna žival in se živi od gosenic, metuljev, hroščev, posebno navadnih kebrov, katere ponoči išče in žre. Po skušnjah je dokazano, da en sam netopir eno samo noč več 100 hroščev polovi. Če z ozirom na to preganjamo netopirje, je pač očitno, da preganjamo najbolje varhe kmetijstva in vrtnarstva. Dolžnost umnega gospodarja bi tedaj le bila varovati to dobrotljivo živalico in skušati, da se pomnoži!

Gospodarske novice.

* *Kónj nikar več podkovati* — je sedaj glas, ki se pogostoma sliši na Angleškem. V podkvah tičijo vzroki kopitnih bolezni in bolezni nog konjskih, — tako trdijo angleški fiziologi, misleči, da se tudi kopito brez podkev navadi po trdem tlaku brez škode hoditi; vzlasi pri jezdni konjih so tem učenjakom podkve „barbarsko“ varstvo kopit. — To je vse resnica, da podkve niso brez škode za kopita konjska, al stoletne skušnje v različnih deželah kažejo, da delavnim konjem ni moči biti brez podkev, s katerimi celó Arabci konje na svojem mehkem pesku kujejo. Kedar bode človek hodil brez čevljev, takrat tudi konji ne bodo potrebovali podkev! Da se škoda podkev kolikor mogoče zmanjša ali popolnem odvrne, je le treba umnega podkovstva, to je, umnih kovačev.

* *Koliko dobička sadna drevesa poleg cest nasajena donašajo*, kažejo nam skušnje mnogoterih dežel. Tako je lansko leto edina okolica Hildesheimska na Hanoverskem skupila za prodano sadje ob cestah nasajenih dreves 30.000 mark, to je po naše okoli 15.000 gold. Ali ni to prav glasen opomin: „Sadite ob cestah sadno drevje!“

* *Kuga je prišla tudi med rake*. V mnogih rekah srednje Evrope, pa tudi v poltrih nahaja se na stotine mrtvih rakov; kaj je vzrok tej kugi, to se dozda še ni za gotovo izvedelo. Na Bavarskem, Badenskem in Virtemberskem tako ljuto razsaja ta kuga, da je vsa kupčija z raki za več let popolno vničena. Bog obvaruj te nadloge našo kranjsko deželo, ki ima v nekaterih rekah preizvrstne rake!

Politične stvari.

Vojaška postava in pa sprava med narodi avstrijskimi.

Ena najvažnejših predlog, o kateri bode državni zbor imel kmalu sklepati, je podaljšanje vojaške